

Un terror racional

Aquest estiu, a més dels incendis, de la loquacitat inútil dels ministres, dels preséctics i rescats hipotètics i de les lamentacions habituals, la premsa del Regne d'Espanya ha tingut un altre tema recurrent: si cal alliberar per raons dites humanitàries un pres d'ETA malalt terminal, i si per a la solució del *conflicte* i la consolidació de la *pau* els terroristes han de demanar perdó i expressar penediment i dolor. Perquè si no ho fan, afirmen moltes veus, ells mateixos serien inhumans, criminals sense esmena, més pròxims a les bèsties que a la condició moral i racional. Demanar penediment a un terrorista pel dolor infinit que va causar és una exigència humaníssima, lloable i comprensible. No tractar-lo igual si demana perdó pels seus crims com si no, podria ser una decisió coherent, però generalment no ho és. Dit això, ja vaig escriure fa anys una idea que podia semblar escandalosa: que el terror té raons, i que qui no entenga això no podrà entendre res. És comprensible que davant de l'horror, la mort i la desgràcia reaccionem expulsant de la condició humana els culpables: són com bèsties feroçes, i si són tan brutals i cruels és perquè estan privats de raó: el terrorisme, llavors, seria una mostra extrema d'irracionalitat. És comprensible, però és fals: reduir el terror a la bestialtat o a la pura maldat, pensar que és propi de gent que ha perdut la raó, és desconèixer la seua racionalitat perversa. Els humans som capaços de fer el mal racionalment: dins de casa i fora de casa, amb els amics i amb els enemics, uniformats i sense uniforme, en guerres declarades i sense declarar. Som capaços de pensar en el dolor aliè, en l'horror que podem provocar, en la destrucció i la mort dels altres i, pensant i sabent tot això, provocar-ho amb perfecta consciència. El terrorisme és una cosa molt pitjor que la passió homicida o la brutalitat irracional: és l'ús racional de la destrucció, el dolor i la mort amb un càlcul previ de resultats possibles. Un càlcul, això sí, en què el resultat previst té un component ideològic: ha de ser en benefici d'una *causa*. El terrorista no es veu ell mateix com un assassí, sinó com un soldat en guerra, un màrtir o un heroi, i el seu acte

Joan Francesc Mira

es justifica per la grandesa superior de la causa. En molts pobles i viles d'Euskadi, anys i anys, els amics d'ETA, als ajuntaments o al carrer, han ignorat el dolor de les víctimes i han honorat com a herois els qui les causaven. En moltes

ciutats i pobles del món islàmic, els membres d'al-Qaida o els qui moren matant en nom d'Al·là misericordiós, són celebrats i admirats com a màrtirs sants, i la mort de milers d'innocents un 11 de setembre funest va ser acollida amb festes i alegria als carrers.

El terrorista no mata per passió irracional, ni complint ordres per obligació. Mata per convicció. I per això és tan profundament responsable dels seus actes: per la fredor de la seua raó, perquè sí que sap què fa. No mata per a eliminar un obstacle com l'atracador armat, no mata per plaer com l'assassí pertorbat, no mata per un odi personal, ni menys encara per disciplina militar: mata per càlcul, i en el seu càlcul la sang, el dolor i l'horror són simples variables en funció d'un objectiu. Al contrari del que són (o haurien de ser!) les accions militars d'una guerra *normal*, per al terrorista causar víctimes innocents no és un *efecte col·lateral*, és l'objectiu central. El dolor compartit, la reacció emocionada de les persones que pateixen amb el dolor dels altres, és del tot absent en la lògica del terror imposat. Com en la guerra, d'altra banda, quan sempre pareix normal plorar les baixes pròpies i celebrar les de l'enemic. En la condició humana hi cap el mal. Aquesta és la nostra terrible i profunda misèria. Hi cap fins i tot l'alegria pel mal que pateixen els altres. Però hi cap també la com-passió, sentir com a propi el dolor aliè. Per això mateix, per a mantenir viva aquesta sensibilitat que és la nostra millor part humana, no ens podem acostumar a l'horror: ni a l'horror de la guerra ni al del terror il·luminat (l'un i l'altre presents, ara mateix, a Síria). Tenir sempre sensible l'epidermis moral, no endurir la simple pell de l'emoció, és la grandesa de la immensa majoria d'homes i dones: la dels que sí que sentim compassió, i ens veiem com a part de les víctimes i ens posem al seu costat, no a l'altre: el costat de qui provoca el terror mai no podrà ser el nostre.

“El terrorista no mata per passió irracional, ni complint ordres per obligació. Mata per convicció. I per això és tan profundament responsable dels seus actes: per la fredor de la seua raó, perquè sí que sap què fa”